

Homília v Pápežskom kolégiu svätých Cyrila a Metoda v Ríme pri príležitosti sviatku svätých Cyrila a Metoda, 15.2 2026

Bratia a sestry, milí krajanovia,

dnes sa stretávame na mieste, ktoré pre slovenskú Cirkev nepredstavuje iba jednu z mnohých adries v Ríme. Je to miesto pamäti, zodpovednosti a nádeje. Je to dom, ktorý vznikol v roku v čase, keď doma na Slovensku Cirkev prežívala jednu z najťažších etáp svojich moderných dejín – v čase, keď boli občianske slobody a sloboda viery obmedzovaná a budúcnosť neistá. A predsa práve vtedy, tu v srdci univerzálnej Cirkvi, vznikol priestor, ktorý sa rozhodol nehľadať spôsob, ako sa len zachrániť, ale ako slúžiť budúcnosti. Tento dom nevznikol zo strachu. Vznikol z odvahy. Nie z nostalgie za minulosťou, ale zo zodpovednosti za to, čo príde.

Keď dnes slávime sviatok svätých Cyrila a Metoda, veľmi prirodzene si uvedomujeme, že duch, z ktorého vyrástol tento inštitút, je hlboko cyrilo-metodský. Aj oni vstupovali do sveta, ktorý bol zložitý, poznačený napätím a rozdeleniami. Neprinášali hotové politické riešenia. Prinášali evanjelium – a s ním vnútornú istotu, že Božie slovo má moc dotknúť sa človeka v jeho vlastnom vnútri. Svätí Cyril a Metod nám totiž nezanechali len písmo, preklad Biblie a liturgický jazyk. Nezanechali nám len veľké kultúrne dielo. Zanechali nám spôsob, ako má Cirkev vstupovať do dejín. Ich veľkosť nespočívala v tom, že dokázali vytvoriť nový kultúrny priestor. Spočívala v tom, že dokázali vytvoriť nový vnútorný priestor pre Boha v srdci človeka a národa. A práve v tomto svetle treba čítať aj dejiny tohto domu.

Tento inštitút netvorili iba múry a štruktúry. Tvorili ho konkrétni ľudia – kňazi exilu, rektori, formátori, zasvätení i laici, známi i menej známi –, ktorí tu desaťročia ticho slúžili, modlili sa, študovali, písali a niesli vo svojom srdci slovenskú Cirkev v časoch, keď sa doma zdalo, že je umlčaná. Ich mená dnes nespomíname preto, aby sme sa vracali do minulosti, ale aby sme sa učili z ich postoja: zostať verní vtedy, keď vernosť nie je pohodlná.

Bratia a sestry, dejiny tohto domu sa neskončili zmenou politických pomerov. Práve naopak. Tento dom dostal novú, veľmi náročnú a zároveň krásnu úlohu. Už viac ako tri desaťročia tu pravidelne žijú a študujú slovenskí kňazi, ktorí prichádzajú do Ríma, aby sa mohli hlbšie formovať po stránke intelektuálnej, teologickej i duchovnej. A keď sa po štúdiách vracajú do svojich diecéz, stávajú sa obohatením miestnych cirkví. Mnohí z nich dnes formujú budúcich kňazov v seminároch, vyučujú teológiu, pôsobia v diecéznych i celocirkevných inštitúciách, sprevádzajú mladých, rodiny a zasvätených. Tento dom sa tak stal miestom, kde sa ticho a trpezlivo pripravuje budúcnosť našich diecéz. Aj to je veľmi konkrétna podoba cyrilo-metodského dedičstva – služba pravde, služba mysli, služba svedomiu a služba duchovnému dozrievaniu.

Ale sviatok svätých Cyrila a Metoda nás dnes nemôže nechať zostať iba pri vdácnosti za minulosť a spokojnosti s prítomnosťou. Ich misia bola viac než historickou udalosťou. Bola duchovným postojom. A práve dnes nás stavia pred veľmi vážnu otázku: akým spôsobom má v našej dobe znieť evanjelium?

Solúnski bratia pochopili, že nestačí, aby sa Božie slovo iba vyslovovalo. Musí sa stať zrozumiteľným pre srdce človeka. Musí vstúpiť do jeho spôsobu myslenia, rozhodovania a žitia. My dnes nežijeme v čase otvoreného prenasledovania viery. Žijeme však v čase postupnej duchovnej prázdnoty. Nie v čase zákazu Boha, ale v čase straty citlivosti pre Boha. Mnohí ľudia dnes už nehľadajú odpoveď na otázku, či Boh existuje. Strácajú jazyk, ktorým by sa vôbec vedeli pýtať. Strácajú schopnosť čítať vlastný život vo svetle evanjelia. Strácajú vnútornú orientáciu. A práve tu sa odkaz svätých Cyrila a Metoda dotýka našej súčasnosti s novou naliehavosťou.

Učia nás, že základnou úlohou Cirkvi nie je najprv hovoriť, ale rozumieť. Nie v zmysle prispôsobovania pravdy, ale v zmysle schopnosti prekladať evanjelium do jazyka dnešného človeka – do jazyka jeho otázok, jeho únavy, jeho zranení, jeho hľadania zmyslu. Nie zjednodušovať pravdu, ale sprístupňovať ju. Nie oslabovať evanjelium, ale pomáhať človeku, aby mu rozumel. A tu sa veľmi hlboko dotýkame aj poslania tohto inštitútu.

Spoločenstvo, ktoré tento dom vytvára, nemôže byť miestom stretnutia. Nemôže byť len zbieraním vedomostí a titulov. Musí byť formáciou mysle, srdca a svedomia. Lebo Cirkev dnes nepotrebuje iba dobre pripravených odborníkov. Potrebuje mužov a ženy s duchovnou múdrosťou, s vnútornou slobodou, s pokorou voči pravde a s citlivosťou pre človeka. Svätí Cyril a Metod boli vzdelaní, ale neboli elitárni. Boli teologicky formovaní, ale neboli odtrhnutí od života. Boli duchovne hlbokí, ale zostali blízko ľuďom. A práve v tomto je ich prorocký rozmer pre našu dobu.

Bratia a sestry, mnohí z vás prežívate v Ríme a v Taliansku jednu dôležitú etapu svojho života – štúdiom, prácou, službou či rodinnými okolnosťami. Pre väčšinu z vás to nie je definitívne miesto, ale čas, ktorý vás má obohatiť, dozrieť a pripraviť. Práve v blízkosti centra univerzálnej Cirkvi sa učíme vidieť Cirkev širšie, než ju poznáme doma. Učíme sa vnímať jej katolicitu – jej rozmanitosť, jej rany aj jej krásu, jej napätia aj jej nádej. Tento čas sa môže stať časom duchovného prehĺbenia a osobného rozlišovania. A keď sa potom vrátite späť domov – do svojich rodín, farností, diecéz, pracovísk a škôl –, práve táto skúsenosť univerzálnej Cirkvi sa môže stať tichým, ale veľmi cenným darom pre Cirkev na Slovensku. Nie veľkými slovami, ale zrelosťou viery. Nie pocitom výnimočnosti, ale schopnosťou služby. Nie porovnávaním, ale ochotou niest' zodpovednosť.

Bratia a sestry, dnešná Cirkev stojí pred veľmi rozhodujúcou otázkou: či zostane schopná formovať svedomie človeka. Nie iba jeho názory a správanie, ale jeho vnútornú orientáciu na pravdu, dobro a zodpovednosť. A práve tu má tento dom – po viac než šesťdesiatich rokoch svojej existencie – nové a veľmi náročné poslanie: byť miestom, kde sa učíme rozlišovať, kde sa učíme klásť správne otázky, kde sa učíme neuspokojiť sa s povrchnými odpoveďami, kde sa učíme spájať vieru s myslením, modlitbu s realitou života a teológiu s konkrétnym človekom.

Ak by tento inštitút ostal iba dobrým organizačným a ubytovacím zázemím, bolo by to málo. Ak však ostane miestom duchovnej a intelektuálnej zrelosti, bude mať pre slovenskú Cirkev zásadný význam aj v budúcnosti.

Bratia a sestry, svätí Cyril a Metod nám dnes nepripomínajú minulosť. Kladú nám otázku budúcnosti Slovenska. Či budeme mať odvahu formovať kresťanov, ktorí budú schopní niesť vieru do sveta pokojne, bez strachu a bez agresivity. Či budeme mať odvahu formovať kňazov a laikov, ktorí budú rozumieť svetu a pritom neprestanú rozumieť Bohu. Či budeme mať odvahu vytvárať spoločenstvá, ktoré nebudú iba miestom stretnutia, ale miestom duchovného rastu.

A napokon veľmi jednoducho a veľmi konkrétne: budúcnosť Cirkvi na Slovensku sa dnes nehrá v programoch, stratégiách ani dokumentoch. Hrá sa v v schopnosti počúvať Božie slovo a v odvahe žiť evanjelium v každodennosti. Nech je tento dom aj naďalej miestom, kde sa rodí takáto Cirkev – myslíaca, modliaca sa a vnútorne slobodná. A nech nás svätí Cyril a Metod učia tomu najdôležitejšiemu: aby sme sa nikdy nebáli prekladať Krista do života dnešného človeka a dnešného Slovenska. Amen.